Raadsvergadering d.d. 22 augustus 2024

Aan de raad,

Onderwerp
Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Blink fase 1.

Portefeuillehouder
J.H.C.M. Briels

Beslispunten
1. Aan het college van burgemeester en wethouders toestemming geven voor het treffen van een gewijzigde gemeenschappelijke regeling Blink (fase 1), conform bijgevoegde ontwerpregeling

Samenvatting
Het college van de gemeente Laarbeek is deelnemer aan de Gemeenschappelijke Regeling Blink, hierna: 'GR Blink'. GR Blink is een openbaar lichaam, ingesteld op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen waaraan deelnemen de colleges van de gemeenten Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.s., Someren, Son en Breugel en de private organisatie PreZero.

Tot de taken van GR Blink behoren, naast het inzamelen, sorteren, vermarkten en (eind)verwerken van (grondstoffen in) grof en fijn huishoudelijk afval, de gladheidsbestrijding en reiniging van de openbare ruimte. Beide laatstgenoemde diensten zijn zogenaamde verzoektaken.

Het Algemeen Bestuur van GR Blink heeft op 22 november 2023 besloten wijzigingen van de gemeenschappelijke regeling in procedure te brengen bij de deelnemende colleges en de raden. Conform de wettelijke vaststellingsprocedure zijn raden in de gelegenheid gesteld hun zienswijze naar voren te brengen over het ontwerp van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling. Die zienswijzen zijn ontvangen en verwerkt in het definitieve ontwerp van de gewijzigde GR Blink. Als sluitstuk van de procedure dienen de deelnemende colleges in te stemmen met dat ontwerp. Zij kunnen daartoe overgaan na verkregen toestemming van de gemeenteraad. Met zijn brief van 24 april 2024 vraagt het algemeen bestuur van GR Blink u die instemming te geven.

Aanleiding
De aanleiding voor het wijzigen van de gemeenschappelijke regeling is gelegen in de driejaarlijkse evaluatie van het functioneren van het openbaar lichaam. In het evaluatierapport van 20 juli 2021[1] zijn aanbevelingen gedaan om een onderzoek te doen naar de juridische basis van GR Blink vanuit aanbestedingsrechtelijk perspectief en om een strategisch traject te doorlopen. Volledigheidshalve gaan wij hieronder nog eens kort in op de uitkomsten van de evaluatie.

[1] Onderzoeks- en evaluatierapport GRR Blink. Berenschot.

In opdracht van het Algemeen Bestuur Blink heeft advocatenkantoor AKD op 2 februari 2022[2] een rapport uitgebracht over de rechtmatigheid en juridische houdbaarheid van de huidige structuur. Daarna is door het AB vervolg gegeven aan het Berenschot advies om ook een strategisch traject te doorlopen. De uitkomsten van het juridisch onderzoek zijn door opdrachtnemer BDO verwerkt in haar eindrapport.

Belangrijke conclusie die BDO getrokken heeft is dat de gemeenten de samenwerking via een gemeenschappelijke regeling wensen voort te zetten, maar dat eisen van rechtmatigheid een verdere deelname van PreZero aan die gemeenschappelijke regeling eigenlijk uitsluiten. PreZero heeft daaruit haar eigen conclusie getrokken en bij brief van 9 maart 2023 de samenwerking in Blink-verband opgezegd.

Dit alles is voor het algemeen bestuur reden geweest om u volgtijdelijk twee wijzigingsvoorstellen te doen voor GR Blink.

Het eerste voorstel dat de afgelopen maanden de gemeentelijke zienswijze procedure heeft doorlopen heeft betrekking op het voortzetten van de huidige gemeenschappelijke regeling zonder verdere deelname van de private partij.

Het tweede voorstel zou in een later stadium bij uw college en raad in procedure worden gebracht. Het gaat dan om een wijziging van de gemeenschappelijke regeling aan de hand van de meer beleidsmatige uitkomsten van het strategisch traject.

Zienswijzen
Het dagelijks bestuur van Blink biedt u het definitieve ontwerp aan van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling, 1e fase. Dat definitieve ontwerp is op 17 april 2024 door het algemeen bestuur van Blink vrijgegeven voor besluitvorming. In dat ontwerp zijn de zienwijzen overgenomen die door de gemeente Helmond zijn ingediend naar aanleiding van het ontwerp waarin alleen het uitschrijven van PreZero was geregeld.

Het algemeen bestuur van Blink heeft in zijn vergadering van 17 april 2024 besloten de zienswijzen van de gemeente Helmond over te nemen. Dat betekent dat in deze 1e fase van de besluitvorming rondom het wijzigen van de GR Blink niet alleen het uitschrijven van PreZero is geregeld, maar dat ook de regeling in overeenstemming is gebracht met enkele recente wetswijzigingen, waaronder de wet gemeenschappelijke regelingen. Die wijzigingen waren aanvankelijk voorzien voor de 2e fase van besluitvorming.

Aangepast tijdschema.
Volgens het oorspronkelijke tijdschema zou ook de 2e fase van de besluitvorming rondom het wijzigen van de gemeenschappelijke regeling Blink nog voor het zomerreces worden doorlopen. Dat tijdschema is niet haalbaar gebleken. Vandaar dat het algemeen bestuur u het voorstel doet om de besluitvorming over de 2e fase, over het zomerreces heen te tillen en in het najaar af te ronden. Voor de continuïteit van de dienstverlening door Blink heeft dit geen consequenties. Die blijft uiteraard onverkort gegarandeerd.

[2] Notitie aanbestedingsrechtelijke toets construct GR Blink. AKD.

Beoogd effect en/of resultaat
Het toezien op het uitvoeren van een publieke taak (afvalinzameling) op een doelmatige en rechtmatige wijze.

Argumenten
1.1. Meenemen van juridisch-technische wijzigingen is noodzakelijk omdat anders strijd ontstaat met bovenliggende wetgeving.
De definitieve ontwerpregeling wijkt af ten opzichte van het ontwerp dat in een eerder stadium voor zienswijzen aan de raden is voorgelegd. Vergeleken met dat ontwerp zijn ook juridische-technische wijzigingen meegenomen die voorvloeien uit recente wetswijzigingen. Ook de onvolkomenheden die de gemeenschappelijke regeling van oudsher bevatte, zijn met het definitieve ontwerp hersteld.

Aanvankelijk zouden de juridisch-technische wijzigingen in de 2e fase van de besluitvorming worden meegenomen. Doordat de gemeentelijke besluitvorming over de 1e fase van de wijziging niet volgens het voorziene tijdschema is verlopen, dient de strijdigheid met wet- en regelgeving naar voren te worden gehaald. Het is noodzakelijk omdat uw raad bij het geven van toestemming aan ons college voor het treffen van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling, toetst aan de wet en het algemeen belang. Juist mogelijke strijdigheden met de wet – in het bijzonder de Wet gemeenschappelijke regelingen – staat dan het geven van toestemming in de weg.

1.2 Wijzigingen zijn gericht op het versterken van de positie van de raden.
Mede door enkele recente wetswijzigingen voldoet de huidige GR Blink niet aan landelijke wet- en regelgeving. De wetswijzigingen zijn juist gericht op het verstreken van de positie van lokale raden op het kunnen beïnvloeden van samenwerkingsverbanden waarvan het eigen college deelnemer is.

1.3 Unanieme besluitvorming
De vaststellingsprocedure rondom de gemeenschappelijke regeling vereist unanieme besluitvorming door de deelnemende colleges en PreZero. Het is deze fase van de besluitvorming niet toegestaan om nog voorwaarden te verbinden aan het instemmen met het treffen van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Blink. Evenmin kunnen voorwaarden worden verbonden aan de toestemming door uw raad.

1.4 Geen reden om toestemming te onthouden
Behalve aan de wet toetst uw raad eveneens aan het algemeen belang.
Onder de weigeringsgrond ‘strijd met het algemeen belang’ vallen die gevallen waarin de grond voor onthouding van toestemming niet nauwkeurig in de wet kan worden gespecificeerd. Het gaat hier bijvoorbeeld om de situatie dat uw raad meent dat het ondoelmatig is om ten aanzien van de desbetreffende belangen samen te werken met andere gemeenten of dat de raad meent dat de bevoegdheid zich niet leent voor gezamenlijke behartiging.

Voorts kan daarbij worden getoetst aan het gemeentelijk beleid, zoals dat bijvoorbeeld in een nota verbonden partijen is opgenomen. De evaluatie van de samenwerking door Berenschot en het nadien doorlopen strategisch traject hebben aangetoond dat er geen argumenten zijn, ontleend aan het algemeen belang, om af te zien van het treffen van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling.

Kanttekeningen

1.1. Uitgestelde inwerkingtreding gewijzigde gemeenschappelijke regeling

Doordat de dienstverlening door PreZero niet met onmiddellijke ingang kan worden beëindigd, is voorzien in een overgangsperiode. Een periode die kan worden benut om de diverse bedrijfsonderdelen van Blink te verzelfstandigen. Dat vergt in bedrijfseconomisch opzicht tijd, alsook in aanbestedingsrechtelijke zin.

Voorlopig houdt het algemeen bestuur Blink vast aan 1 januari 2025 als datum van inwerkingtreding van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling. Idealiter zou dan ook de 2e fase van de besluitvorming rondom wijziging van de gemeenschappelijke regeling moeten zijn afgerond. Zeker is dat niet. Het is mogelijk dat de exacte taakstelling en positionering van Blink als samenwerkingsverband voor de afvalinzameling, pas na 1 januari 2025 wordt geformaliseerd via de gemeenschappelijke regeling. Dat heeft geen juridische consequenties.

Financiën

Dit voorstel heeft geen financiële consequenties.

Communicatie

In samenspraak met het dagelijks bestuur van Blink zal worden bezien op welke wijze de communicatie over de gewijzigde gemeenschappelijke regeling door alle deelnemende colleges ter hand wordt genomen.

Vervolgstappen

Nadat alle negen deelnemende colleges en het bestuur van PreZero hebben ingestemd met het treffen van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling, wordt die door het college van Helmond als plaats van vestiging officieel bekend gemaakt. Tot slot wordt u na het zomerreces een voorstel gedaan over de meer beleidsmatige wijzigingen van de gemeenschappelijke regeling. Ook dat voorstel verloopt in twee etappes: een zienswijzeprocedure en een instemmings- en toestemmingsprocedure.

Procesinformatie en overige raadsinformatie.

Het algemeen bestuur heeft een Nota van Zienswijzen opgesteld waarin een reactie is gegeven op de door de raden naar voren gebrachte zienswijze op het 1e ontwerp van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling. Ook is een zogeheten was-wordt-tabel opgesteld. De tabel biedt een overzicht om de tekst van de huidige gemeenschappelijke regeling te vergelijken met die van de gewijzigde regeling.

Bijlagen (meegezonden stuk(ken), ter inzage gelegde stukken)

1. Aanbiedingsbrief van het dagelijks bestuur Blink aan colleges en raden;
2. Nota van zienswijzen;
3. Ontwerpregeling Gemeenschappelijke Regeling Blink fase 1;
4. Was-wordt-tabel fase 1;

Het college van burgemeester en wethouders,

gemeentesecretaris

J.W.M. van de Ven

burgemeester

Y.C.M.G. de Boer